

Παρουσίαση του αποθετηρίου του Ινστιτούτου Μεσογειακών και Δασικών Οικοσυστημάτων: Θεόφραστος

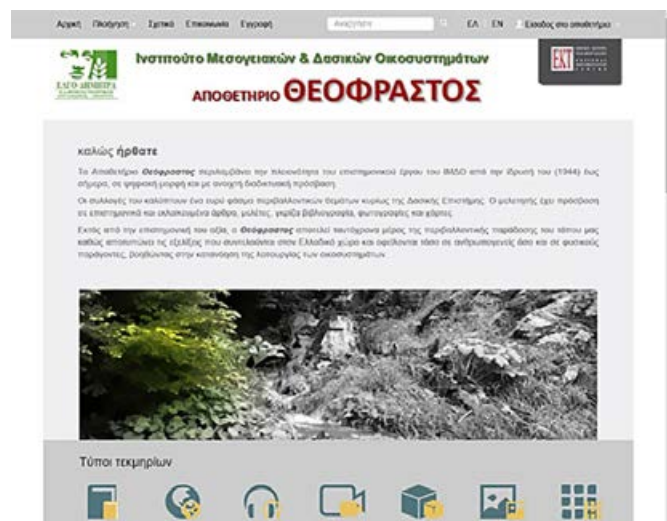
Δανάη Παναγιωτοπούλου -Βιβλιοθηκονόμος MSC
Ινστιτούτο Μεσογειακών Δασικών Οικοσυστημάτων

Η βιβλιοθήκη του Ινστιτούτου Μεσογειακών Δασικών Οικοσυστημάτων (ΙΜΔΟ) παρουσιάζει ένα νέο πολύτιμο εργαλείο, το αποθετήριο Θεόφραστος, που είναι πλέον διαθέσιμο σε όλα τα μέλη της επιστημονικής και εκπαιδευτικής κοινότητας, σε ειδικούς επιστήμονες στον τομέα των δασικών οικοσυστημάτων αλλά και σε οποιονδήποτε ενδιαφέρεται να αναζητήσει υλικό σχετικό με τη δασοπονία και το φυσικό περιβάλλον. Οι παραπάνω χρήστες έχουν τη δυνατότητα να πλοηγηθούν σε ένα ασφαλές περιβάλλον με αξιόπιστο περιεχόμενο, το οποίο ακολουθεί τους επίσημους διαύλους επικοινωνίας και τους παρέχει επιλογές σύνθετης αναζήτησης (π.χ. αναζήτηση με συγγραφέα, τίτλο, θέμα, δασοπονικό είδος, λέξεις-κλειδιά, τόπο, χρονολογία κ.λπ.).

Το αποθετήριο Θεόφραστος αποτελεί το πρώτο ελληνικό αποθετήριο που αναφέρεται στις περιβαλλοντικές επιστήμες και το μοναδικό στον τομέα της δασολογίας.

Ο Θεόφραστος (<http://repository-theophrastus.ekt.gr>) προσφέρει Ανοικτή Πρόσβαση στο ερευνητικό και επιστημονικό έργο του ΙΜΔΟ, το οποίο είναι οργανωμένο σε θεματικές κατηγορίες που αντανακλούν το ποικίλο και πλούσιο περιεχόμενό του.

Οι συλλογές του περιλαμβάνουν μελέτες, άρθρα επιστημονικών και εκλαϊκευμένων περιοδικών και συνεδρίων, διδακτορικές και μεταπτυχιακές διατριβές, τεχνικές εκθέσεις, παρουσιάσεις, χάρτες, εικόνες και βίντεο, μέσα από ένα πλήρως οργανωμένο ψηφιακό περιβάλλον, καθιστώντας την πλοήγηση και εύρεση του σχετικού υλικού εύκολη και αποτελεσματική. Η ενσωμάτωση του υλικού γίνεται σταδιακά, ενώ σε περιπτώσεις που υπάρχει μόνο η έντυπη μορφή, γίνεται ψηφιοποίηση.

Αρχική οθόνη αποθετηρίου «Θεόφραστος»

Προσβέυοντας την αρχή της Ανοικτής Πρόσβασης (Open Access), η πλειονότητα του περιεχομένου του αποθετηρίου είναι ελεύθερα προσβάσιμη, παρέχοντας κατά αυτόν τον τρόπο τη δυνατότητα περαιτέρω διάχυσης, προβολής και αξιοποίησης της «δασικής» πληροφορίας, με σκοπό τη διάδοση και εξέλιξή της. Ως επί το πλείστον, χρησιμοποιούνται οι άδειες Creative Commons. Εντούτοις, υπάρχουν κάποιες περιπτώσεις περιορισμών λόγω της πολιτικής που εφαρμόζουν συγκεκριμένοι εμπορικοί εκδότες. Οι δημοσιεύσεις που υπόκεινται σε πνευματικά δικαιώματα, αν και το περιεχόμενό τους υπάρχει στη βάση του αποθετηρίου, στον τελικό χρήστη εμφανίζονται μόνο τα βιβλιογραφικά τους στοιχεία.

Η παραγωγική έκδοση του αποθετηρίου υλοποιήθηκε με την υπηρεσία SaaS του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ). Λειτουργεί σε υπηρεσία νέφους (cloud) και η χρήση της είναι ιδιαίτερα διαδομένη στην επιστημονική κοινότητα. Είναι εύκολη στη χρήση και απαιτεί ελάχιστο εξοπλισμό: μόνο ένα τερματικό και μια σύνδεση στο Internet. Επιπλέον, δεν απαιτούνται εξειδικευμένες γνώσεις πληροφορικής για τη διαχείρισή της.

Ο Θεόφραστος αναπτύσσεται σύμφωνα με διεθνή πρότυπα και έχει ενσωματώσει θησαυρό εξειδικευμένων δασικών και περιβαλλοντικών όρων, εξασφαλίζοντας αμεσότερη πρόσβαση στην πληροφορία. Δικαίωμα κατάθεσης υλικού έχει μόνο το προσωπικό του ΙΜΔΟ (ερευνητικό και επιστημονικό), ενώ δικαίωμα εγγραφής και χρήσης έχουν όλοι οι εν δυνάμει χρήστες του.

Τα πλεονεκτήματα που απορρέουν από τη δημιουργία του Θεόφραστου για το ΙΜΔΟ είναι πολλαπλά:

- όλη η δραστηριότητα του Ινστιτούτου, η παλαιά αλλά και η σύγχρονη είναι συγκεντρωμένη. Υποστηρίζονται κι άλλοι τύποι δημοσίευσης, όπως οπτικοακουστικό υλικό ή γκρίζα βιβλιογραφία (μελέτες, τεχνικά δελτία κ.λπ.)
- είναι διαθέσιμα ανά πάσα στιγμή τα συνολικά δεδομένα της έρευνας (π.χ. αριθμός δημοσιεύσεων ανά χρονολογία/ θεματικό τομέα/ συγγραφέα/εργαστήριο)
- το υλικό διατηρείται και εμπλουτίζεται επ' άπειρον. Και το σημαντικότερο; Η πληροφόρηση είναι συγκεντρωμένη, ταξινομημένη και κυρίως ελεύθερη!
- κατοχυρώνεται η παραγόμενη γνώση καθώς είναι τεκμηριωμένη, ταξινομημένη και κυρίως δημοσιευμένη στον επίσημο φορέα της, με αποτέλεσμα να αποδίδεται το έργο στον δημιουργό του και να μην «ξαναανακαλύπτονται» τα ίδια αποτελέσματα
- διασφαλίζεται η μακροχρόνια συντήρηση των αποτελεσμάτων της ερευνητικής δραστηριότητας. Το υλικό παραμένει προσπελάσιμο ανεξάρτητα από την εξέλιξη της τεχνολογίας (ψηφιακή διατήρηση)
- η έρευνα και τα αποτελέσματά της διαδίδονται και αυξάνεται η σημασία τους. Δημιουργούνται προϋποθέσεις πιθανής χρηματοδότησης

Παράδειγμα δημοσίευσης όπου το περιεχόμενο υπόκειται σε άδειες χρήσης από τον εκδοτικό οίκο. Ενώ το αρχείο, στην πραγματικότητα, υπάρχει στο αποθετήριο.

Ο τελικός χρήστης δεν έχει πρόσβαση στο κείμενο. Μπορεί όμως να ζητήσει τη δημοσίευση από τον ίδιο τον συγγραφέα...

- τα αποτελέσματα της έρευνας είναι ανοικτά και διαθέσιμα, με συνέπεια ο χρόνος αναζήτησης βιβλιογραφίας να μειώνεται σημαντικά
- δίνεται η δυνατότητα να βρεθεί υλικό μέσω των λέξεων – κλειδιών (π.χ. σε μια δημοσίευση μπορεί να μην αναφέρεται μια γεωγραφική περιοχή στον τίτλο αλλά λόγω λέξεων-κλειδιών και πάλι να μπορέσει να ανακτηθεί)
- συμβάλλει στη διατήρηση σπάνιων και παλιών εκδόσεων
- δε χρειάζεται επιπρόσθετος εξοπλισμός: μόνο ένα τερματικό και μια σύνδεση στο Internet.

Τα οφέλη για τους ερευνητές και το επιστημονικό προσωπικό του ΙΜΔΟ από τη χρήση του αποθετηρίου είναι ότι:

- δημιουργούνται προϋποθέσεις για αύξηση ετεροαναφορών (όχι μόνο σε άρθρα αλλά και σε γκριζα βιβλιογραφία) καθώς το περιεχόμενο είναι ελεύθερο
- λειτουργεί ως ψηφιακό αρχείο (βιογραφικό) όλης της επιστημονικής δραστηριότητας του εκάστοτε ερευνητή/επιστήμονα/μελετητή, ένα είδος σταθερού backup των εργασιών του
- μπορεί να το χρησιμοποιήσει για να παραπέμψει συνεργάτες ή ενδιαφερόμενους στο ερευνητικό τους έργο
- με τη δημοσιοποίηση εξασφαλίζει την έρευνα και τις πατέντες του (παρέχοντας ανοικτά δεδομένα)
- είναι εύχρηστο και μπορεί να καταθέτει κι ο ίδιος το υλικό του

- δεν υπάρχει κίνδυνος απώλειας των δεδομένων του ΠΟΤΕ!!!
- στο αποθετήριο υπάρχει δυνατότητα να φαίνεται στον τελικό χρήστη μόνο η αναφορά, όμως στο σύστημα να υπάρχει και το περιεχόμενο του άρθρου.

Αναφορές για την υλοποίηση και την παραγωγική έκδοση του Θεόφραστου έχουν ήδη γίνει από την επιστημονική κοινότητα όσο και από τα κοινωνικά δίκτυα (ΕΚΤ, Facebook: *dasarxeio.com*, *forest life*, Twitter: EKT).

Η ομάδα του αποθετηρίου:

Δανάη Παναγιωτοπούλου – Βιβλιοθηκονόμος MSc

Δρ Κώστας Ιωαννίδης – Δασολόγος

Διονύσιος Γεωργίου – Προγραμματιστής ΙΜΔΟ

Πληροφορίες: Ινστιτούτο Μεσογειακών Δασικών Οικοσυστημάτων, Βιβλιοθήκη και Κέντρο Τεκμηρίωσης, Τέρμα Αλκμάνος, 115 28 Ιλίσια, Αθήνα, τηλ.: 210-7784850 (εσ. 3), e-mail: pada@fria.gr